

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Iasonis Mayni I. C. In ... Digesti Novi Partem Commentarii

In Primam Digesti Novi Partem Commentarii

Dal Maino, Giasone

Lvgdvni, M.D.LXIX.

Ad illustrissimum & sapientissimum principem, Ludouicum Sfortiam, Vice comitem, Barri Ducem, sasonis de Mayno iurisconsulti, ac ducalis Senatoris, in commentaria iuris ciuilis, Prefatio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-96914](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-96914)

Ad illustrissimum & sapientissimum principem, Ludovicum Sfortiam,
Vice comitem, Barri Ducem, Iasonis de Mayno iuriconsulti, ac ducalis Senatoris, in com-
mentaria iuris ciuilibus, Prefatio.

Radunt veteres ingeniosi Poëte, Prometheū Iapetidem figulum,

ex luto corpora humana fabricare soliti, igneum spiritum ex caelo surripuisse: atque illis animam vitamque insufflasse. Ego quoque illustrissimum & sapientissimum principem hanc opera cudo, rudem quandam molē fabricare video: & libellos ineffigatos edere. Sed ubi tuo nomini sacrantur, a te, veluti a terrestris numine, vitam spiritumque hauriunt. Tu iacentes subleuas, depressos erigis, exanimis viuificas: & ineffigatos ad formam redigis. Tu eis nomē sanamque circundas: & sic vitalem spiritum infundis. In omen tuum quod liminari paginē inscribitur, totum opus illustrat. ex atro & nobilo, lucidum ac serenum redit. Commentaria nostra, quae circa iuris interpretationem, & iustitiae doctrinam versantur, a te summo & vberissimo iustitiae fonte merito vitam accipiunt: iustitia quae ex terris in caelum migrasse ferebatur, nunc rursus de caelo & astris ad te remigravit. Tu iustitiae praecipuus cultor, & aequitatis sedulus obseruator, iustitiae trunam tanta festiuitate tenes: vt nihil gratiae, nihil fauorū, aut potentiae tributum veles. Illud est admirabilem nihil gratiae causa statuas. omnia tamen quae statuas, grata sunt. Quos iudicas, ita potius veris rationibus conuincis: vt velinūt se merito iudicatos affirmare. Qui peccatorum pena iuste atque iactentur. In publicis cōcionibus ins laboriosissime ac scruentissime dicis: & omnibus iustitiae debito laetificas. Si quid vquam aliorum de cerere coactus fueris misericordiae lenitate, & beneficiorum largitate compensas, nihil tam munificum & bono principi aequum dignum ducis, quam supplē cibis opem praestare, afflictis supplicas ferre, tenuiores sic protegere, ne ditiorum potentia pessundati opprimantur, nemo, quamuis humilis & deploratus, vt iudice, suo iuri dissidat: qui quod praecipuum est iustitiae praecipuum obseruas: vnicuique quod suum est tribuendo: & cuiuscunque ius illud sum, immutatumque conferendo. tu te principem ac moderatorem praestas vt sub tuo nomine recte diffiniri possit, qui quid iuris, & qui pū, ac sancti significare voluerimus, praeter exactissimam iustitiae obseruantiam: quae cumque ad illustrandam principis dignitatem spectant in te cumulatē concurrunt. Te praecipue quodam diuinae providentiae dono genitum, indulgentissima natura suis quibusque peculiaribus dotibus exornauit: qua posset in te totas virtutes locaret, & locatas exprimeret, & expressas ceteris principibus imitandas proponeret. Tanta prudentia, fortitudine, & temperantia Mediolanense imperium consultiissime moderatus: qui recte principatum gerere cupis, te praecipuum habeant quem aemulentur & colant: & a quo principandi normam & praecipua accipiant. Quicquid de bono principis regimine vsquam scriptum est: sic ad amulum obseruas, vt nihil scriptores illi praecipue videantur, quod a te vquam fuerit praetermissum: & nihil facias, quod non sit ab eis institutum. Qui consilium maximam principem sibi effigiam proponeret, te ex omnibus, qui sint vel vnquam fuerint in exemplar deligeret: in quo nihil quod summum & praecipuum principem deceat, desiderare posset. Si in veterum principum comparationem assumaris, quae vix singuli diuersis aetatibus insensibilissima cura sunt affectui, in te optima & vberissima conspicitur. Legimus Aristidem, Agesilaum, & Traianum fuisse infos, sed te sumus & quotidie experimur, magnam Iulij Caesaris clementiam antiquitas commendauit: tua non minore, nec vlla ex parte remissiore, fruimur. Summa in Pō peio aequitas perhibetur, longē maiore in te seculi expectant, ita sentiant vniuersi populi. Laudant veteres Metelli pietatē, tuā presentē praesentes admirantur. Magnū Alexandri animi antiquitas extulit: longē maioribus laudibus inuicta animi tui magnitudinem, nostra extollunt saecula. Disciplinam militarem, tum Graecorum, tum Romanorum imperatorum praefici annales testantur: in te non inferiorem vniuersa extollunt Italia. Themistoclis prudentiam, constantiam Fabij, Scipionis continentiam antiqua literarum monumenta celebrant. Has omnes animi peculiariter dotes in te non modo descriptas audimus: sed in dies aliduo vsu percipimus, & vna voce decantamus. Scio me nonnullis videri posse per assentationem hanc dicere. Sed contraferat quae facta inuicem. Incredibilem tuam principatus gubernandi scientiam, altissimā imperij administrationem, animi magnitudinem, & constantiam contemplantur: quādam quae lance iustitiam in omnes quotidie exerceas, quā librata sit in iure reddendo quae mixta fuerit misericordia: & in facili ignoscendo naturalis clementia. Rimentur prudentissima consilia tua, arcana rerum publicarū negotia inquirant, & vident quantum supra mortalium fidem, & supra hominum vires, & ingenia excellant. Egregia tua per omnem Italiam facinora suspiciant, & gloriosos rerum exitus meciantur: deinde se postea huore iudicent: nec hoc loco mihi gratia ardeat, sed veritas de seipsum verum exhibeat testimonium. In te vno quod tota fortuna, aut natura, vel humana diligentia magis tutissimam, ac propē in expugnabilem, eidem imperio adiciat. Insubriae ditioni arduissimam societatem copulasti cum Larij potestatis. Nō minore animorum quā fecerunt colligatione obseruasti, quod Aristoteles in mandatis Alexandro regi reliquit. Insubribilem enim amicitiam contraxisti cum his qui finitimi sunt & potentissimi, vt in tempore adesse, & vsui praesto esse possint. Cives vniuersos, & populos tuae gubernationis credidisti, ex cauta & diligenter prosequeris, vt non minus parentes in filios studium adhibeant: adeo vt omnium pater, & defensor possis appellari. Solicitus es pro salute & commodis subditorum (memor Homeri documentum) non oportere eum cui multi populi subsum, totam noctem dormire. Subditorum querelas libenter exaudis, praefertim quae in magistratus cuiuscunque ordinis & dignitatis deferuntur. Sic populus non minus gratificaris quā satisfacis, & magistratus timidores, ac iusti obseruantioris reddis. Legati omnium Italiae potestatum te ex praescripto quotidie adeunt, quantum expedit pro arbitrio alloquuntur & consulunt, & in quibuscunque grauissimis negotiis maximam prudentiam tuam vim expeririunt. Epistolae qualescunque vel ex doli ditione, vel aliunde ex toto terrarum orbe delatae: siue priuatarū rerum sint, siue publicarum, per te ipsum vis videre, vel audire, nec alterius cuiuscunque fidei credis. Ex ea credulitate spem non huius principis falluntur & intenti insubditōrum perniciem curat. Responda quae singulis didacti, postquam per duces scribas transcripta fuerint, non grauaris denuo reuideri. Facis bono consilio, vt siquid minus prouidit, vel impetu quodam, aut repentina ita, quod tamen tutissimum est, demandas, hoc interuallo ita effectuciente, dum ad te rursus deferuntur, quasi te ipsum melius collegis, vel immures vel emendes. Sic plene adimplet Antenoridi philosophi ad Augustum Caesarem salutare praecipuum, quod diuus Theodosius Romanorum Imperator non a philosopho, sed a naturae munere accepit. Cum ita te ceptis, nō aliquid ad istum, nihil prius neque dixeris, neque feceris, quā quatuor & viginti literas tecum memoria retuleris, vt illa concitatio quae momenti est, in mente aliō traducta parui temporis interiectu languescat. Non tantum videntibus bene consultis, verum etiam inchoatissimos patentes tuos, praestantissimos illos heroes, & inuictissimos duces ad interitu vendicas. Quos pro eorum mentis immortalitati dicasti, & tenis scriptorum monumentis, & aenae imaginibus, ac colossi mole mirabili, exornas. Praeterea qua comitate, qua gratia rhetores, philosophos, theologos, ac iure consultos sic complexus: quos praeter maxima stipendia, summis honoribus, & modis beneficij profectus. Cuius enim vnquam veterum principum tantum fuit curae, vt doctrinarum studia florent, quā tibi optimo & indulgentissimo principi. Cum intelligas literas omnium virtutum esse fundamentum, vt pote continentiae, modestiae, patientiae quae magistrae. Omnium ingeniorum artium praecipuos, & variarum scientiarum doctores aciuisti, quos adeo re, & honore affectisti, vt te veluti Launz linguae, & liberalium disciplinarum patrem celebrare & illuistrare debeant. Quare (princeps gloriosissime) cum sis naturae opus mirabile, virtutum vna imago, probitatis & fidei simulacrum, scientiarum, thesaurum, literarum, ac literatorum asylum, & nostri saeculi & exemplar: mirum si te ceteri principes quauicunque rerum arbitrum volunt, si belli, & pacis iura in tua manu sunt reposita. Nil mirum si quauicunque bonarum artium professores, & qui literis praestat tui nominis immortalitati student, & te seculi in sacratissimas leges, tuo diuino nomini sacrassem, tertium quoque nunc, vt parenti dicandi duxi. Tu verō princeps sapientissimus, qui solita clementia superioribus amissisti, nec tertium a se permissis, hanc nostrae legum interpretationem laeto gradu & fiducia plena ad te proferant, cum intelligant vbes & populos tuo regimini traditos, te non minus legibus quā armis tutari, & a te (veluti a terrestris numine) vitam spiritumque accepisse recognoscant. Vale princeps clementissime. Ex academia Ticinē. idibus Februar. Anno. M. CCCCX C III.

Tituli huius voluminis.

De operis noui nunciatio.	fol. 2.	De re iudicata.	121
De acquirenda possessione.	43	De fluminibus.	161
De vsucapionibus.	100		